

Реферат на тему: "Різноплановість трагічних тем у поезіях Томаса Стерна Еліота"

Томас Стернз Еліот

РЕФЕРАТ

НА ТЕМУ :

Різноплановість трагічних тем
у поезіях Томаса Стерна Еліота

Т. С. Еліот донині є однією з незаперечних поетичних вершин не тільки англійської літератури, але і всесвітньої літератури ХХ століття. З часів першої світової війни до п'ятидесятих років він був одноособовим володарем сучасної "модерністської" літератури. Назва його знаменитих поем "Марна земля" (1922) і "Порожні люди" (1925) стали загальними при будь-якому описі "портрета сторіччя".

Еліот як би заново переклав на мову сторіччя англійську драму 17 століття, французьких символістів, Данте, неймовірно збагативши цю мову.

Разом з Ейтсом і Паундом Еліот перевів і розвив розмовну мову часу в поетичну матерію. Усі вони діяли в зоні взаємовпливу, і Еліот у свою чергу знаходився під впливом "імажистів" (головним чином, Паунда), Лафорта, Бодлера і Готьє (французькі символісти). Вірші його як би виткані з різних ниток, що створюють тканину складних натяків, багатоступінчастих метафор (згадаємо "Божественну комедію" Данте).

Головне його нововведення, що особливо вплинуло на кілька поколінь поетів, це конструювання поетичного змісту, сьогодні вже звичного, а тоді шокуючого усіх: він просто ставив образи і поетичні фрагменти один поруч з іншим без єднаних фраз і взагалі якого-небудь переходу.

Головним для нього був розвиток "історичної самосвідомості", як він сказав, відповідаючи на питання кореспондента. Він дуже добре усвідомлював своє лідерство в літературі і культурі і визначав себе "класиком у літературі, роялістом у політиці й англійським католиком в релігії".

Еліот фігура складна і суперечлива. Демони, сховані в підсвідомості, що точили його душу, раз у раз проривали ту суспільну маску, який сам час намагався сховати щире обличчя поета. Так, у 1919 році в есе "Традиція і талант індивідуальності" Еліот писав, що потяг до традиції є базою для відновлення поета, і це суперечить усьому той, що він думав і писав пізніше про збитковий вплив "темного суб'єктивізму і мрячної чутливості романтизму", маючи у виді поняття, введені іншим видатною англійським поетом-романтиком Вордсвортом — "поезія — це почуття, що походить з пам'яті безтурботності і спокою".

"Поезія, — говорить Еліот, — це не вибух почуттів, а втеча від них, не вираження особистості, а втеча від них". Але відразу додає, немов би прислухатись до

нашіптування демона своєї душі: "Безсумнівно, лише той, хто має почуття і є особистістю, розуміє, що це — бажання втекти від них".

І хоча Еліот був переконаний, що поетом може той лише бути, хто тікає від своєї особистості, сам він не завжди досягав у цьому успіху. Особистість його увесь час загрожувала розщепити маску іронії, що оберігається ретельно їм, і об'єктивності.

Еліот неодноразово підкреслював, що поезія вимагає постійного підпорядкування "я" чомусь більш "великому і безцінному". Коли в 1927 році він прийняв англіканську віру, "велике і безцінне" обернулося "небесним царством на землі", служінням мети: врятувати християнську культуру від ідолопоклонства і вульгаризації.

І отут, на жаль, як завжди, починаються пошуки козлів відпущення, тих, хто, на його думку, приведе людство до повного хаосу. У полоні цих пошуків він сам викликав демонів — жінок, секс, американізм, освічений протестантизм — намагаючись захистити матриці порядку і віри, придумані ним самим, від власної неприборканої фантазії, що загрожувала цим матрицям.

Еліот людина неприємна, неприємна майже у всьому (так говорили багато великих людей). Це його властивість, безумовно, говорить про його цілісність.

Важко знайти іншого поета, що стільки уваги приділяв би критиці. Згідно Еліоту, будь-який текст має сенс тільки в контексті всієї літературної традиції, так що значення і відповідальність критика дуже великі — він допомагає читачу виробити почуття минулого. Це, у свою чергу, має й етичний зміст, оскільки від історії не можна піти, її можна тільки повторити. Проходження традиції допомагає усвідомлювати реальність такий, який вона є, що закриває ж на традицію ока служить цьому світу (зрозуміло, це християнські погляди), а світ наш:

The whole earth is our hospital
Endowed by the ruined millionaire,
Wherein, if we do well, we shall
Die of the absolute paternal care
That will not leave us, but prevents us everywhere.

Еліот також багато писав про історію критики. Для нього було важливе той факт, що в кожен момент дійсна література зайнята взаємодією з дійсною реальністю (момент появи реалізму як універсального методу означає, мабуть, повне зникнення контакту з реальністю, забуття її колишнього існування), тому історія критики потрібна для збереження життя в сучасній літературі. Еліот дуже часто вживає слово "чутливість", це для нього їсти уміння зауважувати зміни у світі, узагалі будь-які відтінки і розходження. Не можна дозволити собі перестати створювати поезію, оскільки це волоче втрату здатності використовувати мову як діючий інструмент для вираження різних почуттів, а від цього гине і література минулого, що ми через огрубіння почуттів перестаємо розуміти. Крім того, література, що не дорівнює на традицію, п'є з її соки, незліченними бездумними повтореннями позбавляючи її змісту.

Мур і Коллінгвуд не перебільшували, характеризуючи Еліота як пророка, світову фігуру неймовірних розмірів: Еліот перервав ренесансну традицію оспівування людини,

сказавши епосі всю правду про виразки і жахи, що роз'їдають неї. Звичайно, не він — перший, але образотворчі засоби, віртуозна мова, глибинний підтекст, витончений інтелектуалізм і витончена інтуїція в з'єднанні з унікальним Еліотовським тайнописом зробили його зухвале сучасним, найбільш адекватній нашій страшній епосі.

Кожне слово, кожен образ, кожна метафора — ціле нашарування: філософій, релігій, етик і одночасно — правд життя з усіма її грязнотами і вульгарностями. Тут необхідність навіть не дешифрування, як у Джойса, а здатність зануритися в цей круто заварений інтелектуальний світ, насититися цим гірко-соленим розчином.

Нескінченні нашарування натяків, недомовок, ремінісценцій, відкриті і замасковані цитати, складна система відсилань, ретельна імітація різних поетичних технік, віртуозні асоціації, поліфілософські метафори, парафрази, речитативи, алітерації, асонанси, розширені види рим, змішання аргументів і сакральних текстів, збільшена до крайніх меж сугестивності слова — от з якого "сміття" "зроблені" його вірші. При всіх цьому — рідкісна органічність, незвичайна глибина, зв'язок із традицією. Як у великих попередників, ускладненість і зашифрованість — не навмисні, а природні, адекватні наростаючому хаосу світу.

Основна тема поезії Еліота — скорбота, переживання злиденності світу і людини, неминучість відплати за розтрату життя. Велика незначність природи, суїни еректус, діє марну історію, де усі — неправда й обман. Ні, не невір'я в людину, тим більше не мізантропія — поетичне попередження, метафізичний Римський клуб. Не нав'язлива ідея загибелі світу, не розпад людяності — крик розпачу, спроба зупинити бадьоро марширують до трагічного кінця. Передбачення і підсумок ХХ століття...

"Пустище" свідчить, що наше століття передчасно постаріло, настільки постарів, що навіть не може знайти слова, щоб оплакати власне безсилля; що він навечно приречений позичати пісні поетів, що пішли, і склеювати їх воєдино.

Ні, я не згодний з тим, що велич умерла з чи Вергілієм Данте, — своєю творчістю Еліот довів зворотне. "Пустище" — нова "Одіссея", поетичний "Улісс". З тією різницею, що герой спустошеного людства не обмежений часом і простором, він тисячоликий: Тіресій з Фінікії, лицар святого Грааля, шекспірівський Фердинанд, блаженний Августин і Будда одночасно. Ось уже де міфотворча поезія! Антологія людської свідомості і перегляд людської історії.

Міфологічне тло необхідне Еліоту як декорація безчасся — вічності, на підмостках якої життя повторює ті самі фарси. Але міф не тільки тло — сутність що відбувається і таємний зміст прихованого, ірраціональність людського і безглуздість великого. Щоб осягти хаос що відбувається, необхідно розглянути порошок що відбувся. І навпаки: сьогоднішня змушує переосмислити минуле.

Творчість Еліота і є переосмислення філософії, історії, культури, змісту свідомості. Як вважав він сам, поява нового твору мистецтва впливає як на всі майбутні, так і на минулі твори. Після Еліота ми по-новому дивимося на Данте. За словами У. Еко, зміна сприйняття робить художній твір іншим, не рівним самому собі. Велич художника, можливо, вимірюється глибиною змін духовного світу. Еліот не тільки повторив те, що,

за його словами зробив Шекспіре, — вибудував свої вірші в єдину поему, деяку безупинну форму, що встигла дозріти і продовжується розростатися, але, у значній мірі, уплинув на парадигму, змінив світогляд, створив нову концепцію людини, що потіснила Фауста.

Використана література:

1. Всесвітня література в персонажах. — М., 1999.
2. Літературна енциклопедія. — М., 1992.
3. Українська та зарубіжна культура. — К., 2001.